

POTPORE ZA POLJOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ U KRAPINSKO-ZAGORSKOJ ŽUPANIJI KROZ RAZDOBLJE 2014.- 2017.

Hubak, Martin

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Križevci college of agriculture / Visoko gospodarsko učilište u Križevcima**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:185:238922>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-20**



Repository / Repozitorij:

[Repository of the Križevci University of Applied Sciences](#)



REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Martin Hubak, student

**POTPORE ZA POLJOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ U
KRAPINSKO-ZAGORSKOJ ŽUPANIJI KROZ RAZDOBLJE
2014.- 2017.**

Završni rad

Križevci, 2021.

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Martin Hubak, student

**POTPORE ZA POLJOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ U
KRAPINSKO-ZAGORSKOJ ŽUPANIJI KROZ RAZDOBLJE
2014.- 2017.**

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. Dragutin Kamenjak, dipl.ing., v.pred., predsjednik
2. Dr.sc. Kristina Svržnjak, prof.v.š., mentorica
3. Dr.sc. Sandra Kantar, prof.v.š., članica

Križevci, 2021.

SADRŽAJ

| | |
|---|-----------|
| 1. UVOD | 2 |
| 2. PREGLED LITERATURE | 4 |
| 2.1. Poljoprivreda | 4 |
| 2.2. Ruralni razvoj | 6 |
| 2.3. Mjere za poljoprivredu i ruralni razvoj u Republici Hrvatskoj | 7 |
| 3. MATERIJALI I METODE | 8 |
| 4. REZULTATI I RASPRAVA | 9 |
| 4.1. Krapinsko-zagorska županija | 9 |
| 4.2. Poljoprivreda u Krapinsko-zagorskoj županiji kroz razdoblje 2014.- 2017. | 10 |
| 4.3. Potpore za ruralni razvoj u Krapinsko-zagorskoj županiji kroz razdoblje 2014.- 2017. | 13 |
| 5. ZAKLJUČAK | 20 |
| 6. LITERATURA | 21 |
| 7. PRILOZI | 23 |
| SAŽETAK | 27 |

1. UVOD

Tema „Potpore za poljoprivredu i ruralni razvoj u Krapinsko-zagorskoj županiji (KZŽ) kroz razdoblje 2014.-2017.“ odabrana je kako bi se naglasila važnost financiranja u poljoprivredi bitnih za rast i napredak poljoprivrednih gospodarstava i općenito, razvoj ruralnih područja. Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju 2013. godine, dobivena je mogućnost razvoja i unaprjeđenja poljoprivredne proizvodnje, nabavljanja nove mehanizacije i slično, kroz različite mjere koje omogućuju poljoprivrednim proizvođačima lakše i brže ostvarenje ciljeva poput određivanja proizvodne orijentacije, nabavu suvremenih tehničkih sredstava, povećanje veličine gospodarstava, socijalnu sigurnost poljoprivrednika i slično. (Petrač, 2002). U ostvarenju tih ciljeva najznačajnije potpore su:

1. Izravna plaćanja - svrha izravnih plaćanja je osigurati dugotrajnu održivost aktivnih poljoprivrednika koji obavljaju poljoprivrednu djelatnost. Dodjeljuju se za proizvodnju, uzgoj ili sadnju poljoprivrednih proizvoda, za uzgoj ili držanje stoke, kao i za održavanje poljoprivredne površine u stanju pogodnom za pašu i uzgoj. Sastoje se od potpore po površini i proizvodno vezane potpore u stočarstvu i ratarstvu. Da bi se potpora mogla ostvariti poljoprivrednik treba biti upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, zemljište treba biti upisano u ARKOD sustavu koji se definira kao evidencija uporabe poljoprivrednog zemljišta u digitalnom obliku. ARKOD parcela je neprekinuta površina poljoprivrednog zemljišta koju obrađuje samo jedno poljoprivredno gospodarstvo, klasificirana obzirom na vrstu uporabe zemljišta. Sva stoka na gospodarstvu mora biti upisana u Jedinostvenom registru domaćih životinja (www.apprrr.hr/izravne-potpore).
2. Mjere tržišne potpore - uloga im je jačanje hrvatske poljoprivrede općenito, te stabilnost domaćeg tržišta. Dijele se na: uređenje unutarnjeg tržišta poljoprivrednih proizvoda, uređenje vanjskog tržišta poljoprivrednih proizvoda ili trgovine i izravna potpora (www.apprrr.hr/organizacija-trzista).
3. Ruralne mjere - Program ruralnog razvoja koji se odnosi na vremensko razdoblje 2014.-2020. omogućuje razvoj potencijala u Republici Hrvatskoj i prehrambeno-prerađivačke industrije te ruralnih područja. Ulaganja unutar mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. godine uglavnom su sufinancirana sredstvima Europske unije. Europska unija Program sufinancira putem Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, dok Republika Hrvatska sufinancira ostatak sredstvima državnog proračuna (www.apprrr.hr/ruralni-razvoj).

4. Nacionalna plaćanja - to su dodatna plaćanja za RH koja su isključivo financirana unutar Programa ruralnog razvoja i služe dopuni izravnim plaćanjima. Unutar Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. predviđeno je financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za 2014., 2015. i 2016. godinu.

Stoga je cilj ovog rada analizirati provedbu svih navedenih mjera u KZŽ u razdoblju od 2014. do 2017. godine te broja korisnika koji su koristili te mjere.

2. PREGLED LITERATURE

2.1. Poljoprivreda

Poljoprivreda se definira kao gospodarska djelatnost uzgoja biljaka i životinja prvenstveno radi proizvodnje hrane za prehranu stanovništva. Danas su u poljoprivredi poznata tri sustava gospodarenja:

- a. Intenzivna (konvencionalna) poljoprivreda - bazira se na intenzivnoj kemizaciji, a za ostvarivanje ciljeva treba ostvariti velike prinose i tržišno konkurentan proizvod.
- b. Tradicionalna (održiva) poljoprivreda - je sustav je cjelovite poljoprivredne proizvodnje koji je manje ovisan o visokom utrošku energije i sintetskim kemikalijama, a temelj su joj dva načela: prilagodba agro-ekosustava stanišnim čimbenicima nekoga područja, uključujući tlo, vodu, klimu i organizme, te optimalno korištenje bioloških i prirodnih kemijsko-fizikalnih izvora u agro-ekosustavu. Takav sustav održava plodnost tla, smanjuje ovisnost poljoprivrede o resursima izvan sustava, smanjuje oštećenja okoliša i osigurava postupan rast proizvodnje za sve brojnije stanovništvo.
- c. Ekološka (alternativna) poljoprivreda – sveobuhvatan je sustav upravljanja poljoprivrednim gospodarstvima i proizvodnjom hrane koji u najboljem pogledu ujedinjuju praksu okoliša i klime, visoku razinu biološke raznolikosti, očuvanje prirodnih resursa, primjenu visokih standarda za dobrobit životinja i proizvodnih standarda (<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=49324>).

Poljoprivredom se u ruralnim područjima najviše bave obiteljska poljoprivredna gospodarstva¹ čija su tri temeljna konstruktivna elementa: obitelj ili kućanstvo, posjed i gospodarstvo u užem smislu (Defilipis, 2002). Članovi OPG-a mogu biti punoljetni članovi istog kućanstva koji imaju prebivalište na istoj adresi, te se bave radom na gospodarstvu (Grgić i sur., 2015).

Poljoprivreda ujedno za cilj ima i proizvesti, osim proizvoda koji se utroši na gospodarstvu, i tržišno konkurentan poljodjelski proizvod koji se kupuje kao sredstvo za osobnu potrošnju ili kao sredstvo za proizvodnju, stoga proizvodnja i standard poljodjelaca izravno ovise i o stanju na tržištu. Tržište poljodjelskih proizvoda ubraja se među najosjetljivija tržišta suvremenog svijeta, jer se na njemu nalaze takvi proizvodi koji su vezani za određeno područje i tlo, jer je dolazak proizvoda na tržište vezan za određena razdoblja u godini, jer ti proizvodi kaliraju i brzo se kvare. Pri tom treba dodati da je poljodjelska proizvodnja vezana

¹ u daljnjem tekstu OPG

uz određenu agrarnu strukturu koja se teško mijenja, a opseg proizvodnje se nikada ne može sa sigurnošću unaprijed utvrditi (Kolega, 1994).

2.2. Ruralni razvoj

Kada se govori o ruralnom području to nikako ne podrazumijeva samo poljoprivredni ili seljački dio područja i zapravo nema jasne zemljopisne podjele područja niti popisa/definicije ruralnog stanovništva ali mogu se navesti univerzalna obilježja ruralnog područja a to su:

- Prostor gdje ljudske naseobine i infrastruktura zaposjedaju manji dio krajolika;
- Prostor u kojemu prirodni okoliš obilježavaju livade, šume, planine;
- Manja naselja (prosječno od 5-10.000 stanovnika);
- Prostori u kojima većina ljudi radi na obiteljskim gospodarstvima;
- Cijena zemljišta je relativno niža od urbanih područja.

To su uglavnom područja gdje su gospodarske aktivnosti dodatno opterećene povećanim troškovima, prvenstveno uvjetovanim udaljenošću od gradova i neadekvatnom infrastrukturom (www.savjetodavna.hr/2013/05/27/leader-za-ruralno-podrucje/).

Svako kopneno područje u Hrvatskoj razvrstava se u ruralni ili urbani prostor uglavnom prema gustoći naseljenosti stanovnika, odnosno na broj stanovnika/km². Primjenjujući različite pragove naseljenosti, npr. 150 stanovnika/km² koji rabi OECD (Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj) ili 100 stanovnika/km² koji primjenjuje Europska unija, na ruralni prostor u Hrvatskoj otpada 91,6% (OECD) odnosno 84,6% (EU) ukupne kopnene površine (Grahovac, 2005).

U administrativne svrhe u RH također razlikuju se dvije vrste područja; ruralno i urbano. U ruralna područja KZZ, koja su predmet istraživanja ovog rada, spadaju manje administrativne jedinice i općine na koje otpada 63,91% (91.029 stanovnika), a u urbana područja spadaju gradovi na koje otpada 36,09% točnije 51.403 stanovnika (Prilog 1). KZZ ima indeks razvijenosti 88% te prema tome podatku spada u 2. skupinu, odnosno u skupinu županija s vrijednošću indeksa razvijenosti između 75 i 100% (Čuljak i Kos, 2011.).

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj² ima za cilj jačanje europske politike ruralnog razvoja i pojednostavljivanje njezine provedbe. Poboljšava upravljanje i kontrolu nad politikom ruralnog razvoja za razdoblje 2007.-2013.godine. Fond se financira sredstvima Zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) i pridonosi ostvarivanju ciljeva strategije „Europa 2020.“ promicanjem održivog ruralnog razvoja u cijeloj Europskoj uniji. Pridonosi ekološkoj i teritorijalnoj ravnoteži, zaštiti klimatskih uvjeta i uvođenju inovacija u poljoprivredni sektor. Stoga su opći ciljevi EAFRD-a:

- Jačanje konkurentnosti poljoprivrednog i šumarskog sektora i poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima,
- Zaštita okoliša izvan urbanih područja,
- Poticanje diversifikacije ruralnog gospodarstva.

U okviru tehničke pomoći i akcija umrežavanja, EAFRD će financirati uspostavu europske mreže za ruralni razvoj, EIP (Europsko inovacijsko partnerstvo) mreže, Europske evaluacijske mreže za ruralni razvoj i nacionalne ruralne mreže. Također, doprinijeti će ciljevima programa EIP za poljoprivredne produktivnosti i održivosti kroz potporu EIP operativnim skupinama (<http://europski-fondovi.eu/eafrd>).

Za razdoblje od 2007. do 2013. godine programu je bilo namijenjeno 96,4 milijarde eura. U sadašnjem financijskom razdoblju od 2014. do 2020. godine, predviđeni proračun za poljoprivredni program i ruralni razvoj iznosi 95,577 milijardi eura, što čini 24,4% ukupnog proračuna. Ukupna alokacija za Program ruralnog razvoja 2014.-2020. iznosi 2,383 milijardi eura, od čega će RH iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj na raspolaganju biti 2,026 milijardi eura. Najvažniji ciljevi ruralnog razvitka mogu se sažeti u jednu njegovu bitnu sastavnicu: unaprjeđenje životnog standarda seoskog stanovništva na pravedan i prihvatljiv način sa socijalnoga, gospodarskog i ekološkog stajališta.

2.3. Mjere za poljoprivredu i ruralni razvoj u Republici Hrvatskoj

Program ruralnog razvoja RH sadrži mjere kroz koje se omogućava financiranje projekata usmjerenih na razvoj ruralnih područja Hrvatske iz fondova Europske unije. Svaka mjera ima jedan ili više tip operacije a detaljnije su navedene u Prilogu 2.

² Eng. Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD

Od 2015. godine primjenjuje se novi model izravnih plaćanja u RH što je utjecalo na preraspodjelu strukture sredstava izravne potpore poljoprivredi. Smjer te preraspodjele zadan je okvirima europskog poljoprivrednog zakonodavstva, koje je uz obveznost većeg dijela odredbi omogućilo državama članicama i određenu fleksibilnost u izboru pojedinih vrsta potpora, kao i načina njihove provedbe. Zakonom o poljoprivredi zadani su osnovni okviri nacionalnih odredbi specifični za RH.

Strukturu hrvatskog modela izravnih plaćanja i struktura omotnice od 2015. godine čine:

- osnovno plaćanje (43%),
- zeleno plaćanje (30%),
- preraspodijeljeno plaćanje (10%; do 20 ha),
- potpora za mlade poljoprivrednike (2%; do 50 ha),
- proizvodno vezane potpore (15%; krave u proizvodnji mlijeka, krave dojlje, tov junadi, ovce i koze, šećerna repa, voće, povrće i proteinski usjevi).
(<https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute-teme/poljoprivreda-173/poljoprivredna-politika/agroekonomske-analize/zeleno-izvjesce/189>).

3. MATERIJALI I METODE

Podaci koji su bili potrebni za ovaj rad prikupljeni su tijekom obavljanja stručne prakse 2018. godine u Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (u daljnjem tekstu APPRRR). APPRRR je javno tijelo nadležno za operativnu provedbu mjera izravne potpore, mjera ruralnog razvoja, mjera za pomorstvo i ribarstvo i mjera zajedničke organizacije tržišta, kao i vođenje upisnika i registara te održavanje i korištenje integriranog administrativnog i kontrolnog sustava (u daljnjem tekstu IAKS-a) preko kojeg se zaprimaju, obrađuju i kontroliraju izravna plaćanja poljoprivrednicima.

Prikupljeni su podaci o broju i vrsti poljoprivrednih gospodarstava u KZŽ, o vrsti uporabe poljoprivrednog zemljišta i veličini izraženoj u hektarima. Zatim, podaci o vrstama mjera ruralnog razvoja, te tipovima operacija koje sadržavaju, broju njihovih korisnika, te ukupno isplaćenih potpora i isplaćenih potpora po korisniku.

Kao osnovna metoda koristi se deskriptivna analiza prikupljenih podataka te prikaz njihovih apsolutnih i relativnih podataka u tablicama.

4. REZULTATI I RASPRAVA

4.1. Krapinsko-zagorska županija

Krapinsko-zagorska županija nalazi se u sjeverozapadnom dijelu RH i pripada prostoru središnje Hrvatske (Slika 1). Obuhvaća 7 gradova i 25 općina, a Grad Krapina je sjedište KZZ (Prilog 1.). Površinom je jedna od manjih županija, ali zbog gustoće stanovnika od 108 stanovnika/km² ima veće demografsko značenje. Prema zadnjem popisu stanovništva 2011. godine na području KZZ živi 132.892 stanovnika što iznosi 3,1% stanovnika od ukupnog broja stanovnika RH (<http://www.kzz.hr/opcenito>). Nalazi se na veoma povoljnom geoprometnom položaju. Poljoprivredne površine obuhvaćaju 57,7%, a obradive površine 50,4% ukupne površine županije. Poljoprivredne djelatnosti na području županije uvjetovane su različitim čimbenicima kao što su: konfiguracija terena, kvaliteta tla, razmještaj stanovnika i tradicionalni način življenja. Za intenzivnije bavljenje poljoprivredom prirodni uvjeti nisu vrlo povoljni, teren je brdovit, manjim djelom nizak s neujednačenim režimom nadzemnih i podzemnih voda. Jedan od najvećih problema za poljoprivredu je rascjepkanost parcela. Posjeda veličine do 1 ha površine ima 27,8%; 1-3 ha ima 50,9%, 5-10 ha ima svega 5,2%; iznad 10 ha 0,3%. Poljoprivredna površina od 19.747,01 ha podijeljena je na 78.455 parcele, a obzirom na broj gospodarstava od 8.326, u prosjeku svako gospodarstvo raspolaže s 9,4 parcela prosječne veličine 0,25 ha. Statistike pokazuju da 70% nositelja OPG-a su muškarci, 50% nositelja OPG-a stariji su od 60 godina, velik udio nositelja OPG-a je a nezavršenom srednjom školom, a 78% OPG-a ima samo jednog ili dva aktivna člana (<http://www.kzz.hr/POLJOPRIVREDA/poljoprivreda-sumarstvo>).



Slika 1. Položaj KZZ u RH

Izvor: www.kzz.hr/sadrzaj/dokumenti/izvjesce-o-stanju-okolisa-2014-2017

4.2 Poljoprivreda u Krapinsko-zagorskoj županiji kroz razdoblje 2014.- 2017.

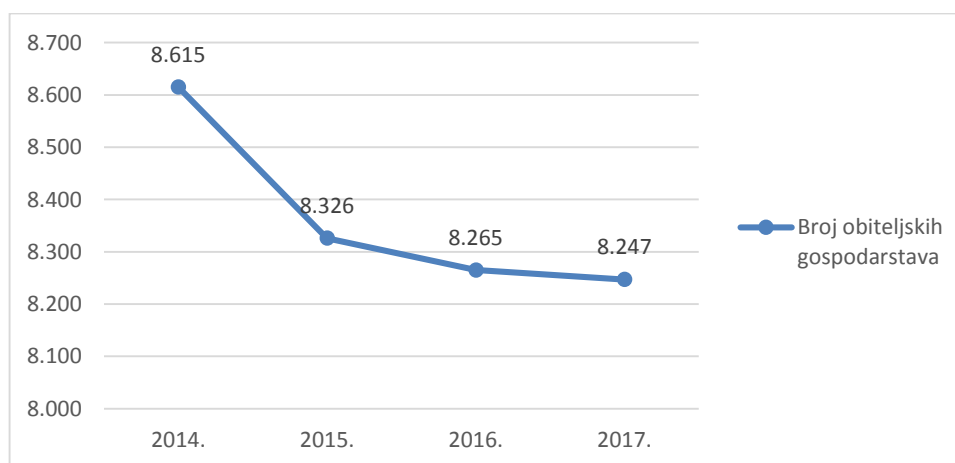
Struktura poljoprivrednih gospodarstava prikazana u tablici obuhvaća sva poljoprivredna gospodarstva (PG), odnosno obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG) i poslovne subjekte i njihove dijelove koji obavljaju poljoprivrednu djelatnost.

Tablica 1. Broj poljoprivrednih gospodarstava prema vrsti PG-a na području KZŽ (2014.-2017.)

| Vrsta PG-a | 2014. | 2015. | 2016. | 2017. |
|-------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| Obiteljsko gospodarstvo | 8.615 | 8.326 | 8.265 | 8.247 |
| Obrt | 98 | 88 | 86 | 84 |
| Ostali | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Trgovačko društvo | 67 | 57 | 58 | 57 |
| Zadruga | 15 | 8 | 7 | 5 |
| Ukupno | 8.796 | 8.480 | 8.417 | 8.394 |

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Podaci APPRRR-u na području KZŽ u razdoblju od 2014. do 2017. godine prikazuju blagi pad broja svih poljoprivrednih gospodarstava. Kao i u ostalim županijama u RH, u strukturi poljoprivrednih gospodarstava prevladavaju obiteljska poljoprivredna gospodarstva. Međutim, njihov broj također kroz analizirano razdoblje pada, a iz podataka u tablici vidljiv je pad broja OPG-a u KZŽ kroz četiri godine za 4,3%.



Grafikon 1. Prikaz smanjenja broja OPG-ova u razdoblju 2014.-2017.

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

U slijedećoj tablici o načinu iskorištenja i veličini površina može se vidjeti da je najviše zastupljeno oranica koje se definiraju kao „poljoprivredno zemljište redovito obrađeno radi proizvodnje jednogodišnjih i višegodišnjih kultura koje se uzgajaju u plodoredu maksimalno 5 godina, umjetno zasnovani travnjak koji se koristi samo za proizvodnju krmiva i nalazi se u sustavu plodoreda, te površina pod ugarom“ (Pravilnik o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta NN 54/2019).

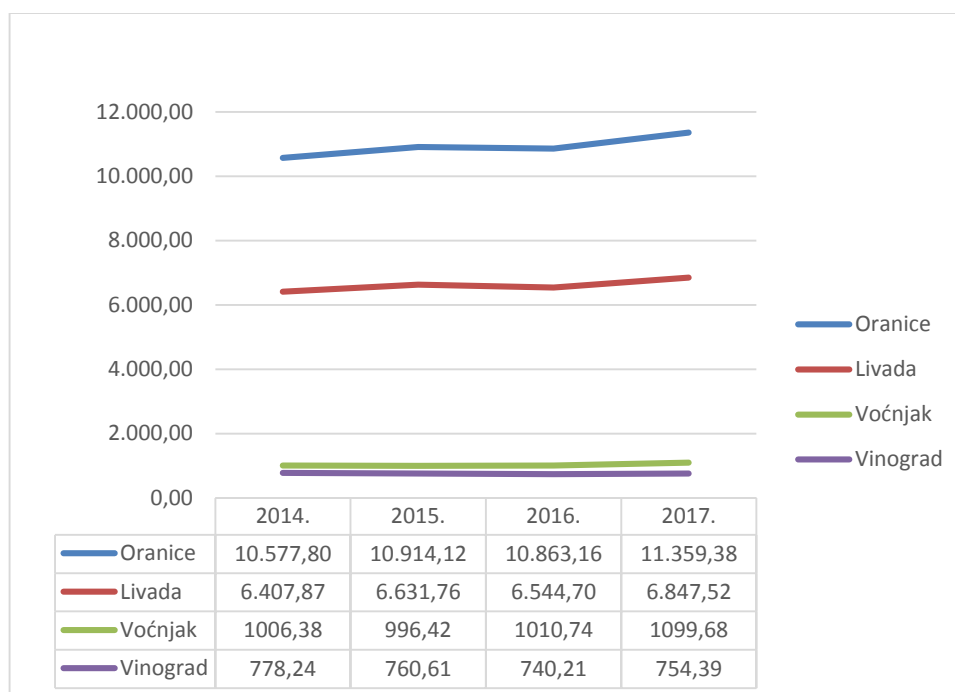
Tablica 2. Prikaz podataka o načinu iskorištenja i veličini površina koje su prijavljene putem zahtjeva za poticaj u APPRRR izražene u ha

| Vrsta uporabe poljoprivrednog zemljišta | 2014. | 2015. | 2016. | 2017. |
|--|------------------|------------------|------------------|------------------|
| Oranice | 10.577,80 | 10.914,12 | 10.863,16 | 11.359,38 |
| Staklenici na livadi | 8,72 | 11,24 | 11,10 | 12,52 |
| Livada | 6.407,87 | 6.631,76 | 6.544,70 | 6.847,52 |
| Pašnjak | 338,86 | 316,23 | 314,10 | 341,11 |
| Vinograd | 778,24 | 760,61 | 740,21 | 754,39 |
| Iskrčeni vinograd | 5,50 | 6,49 | 4,27 | 4,66 |
| Maslinik | - | - | 0,20 | 0,07 |
| Voćnjak | 1006,38 | 996,42 | 1010,74 | 1099,68 |
| Kulture kratke ophodnje | - | 0,21 | 0,21 | 0,21 |
| Rasadnik | - | - | 0,58 | 0,58 |
| Mješoviti višegodišnji nasadi | 68,62 | 66,86 | 60,57 | 64,22 |
| Ostale vrste uporabe zemljišta | 47,55 | 43,08 | 31,28 | 29,05 |
| UKUPNO | 19.239,53 | 19.747,01 | 19.581,14 | 20.513,39 |

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Parcele uglavnom karakterizira homogenost područja i pravilan oblik. Nakon oranica najzastupljenije su livade, voćnjaci, vinogradi, pašnjaci, mješoviti višegodišnji nasadi te ostale vrste uporabe zemljišta u koje spadaju npr. plantaže za uzgoj božićnih drvaca, ukrasnih vrsta drveća i grmlja, ribnjaci i ostale poljoprivredne kulture koje nisu u sustavu potpore (Prilog 3.).

S obzirom na zastupljenost oranica može se zaključiti da se većina gospodarstva bavi ratarenjem, te se zamjećuje rast obradivih površina od 2014. do 2017. godine.



Grafikon 2. Tendencija rasta zastupljenosti obradivih površina u razdoblju 2014.-2017.

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

4.3. Potpore za ruralni razvoj u Krapinsko-zagorskoj županiji kroz razdoblje 2014.-2017.

Što se tiče potpora za ruralni razvoj u Županiji, u narednoj tablici mogu se vidjeti konkretne mjere, broj korisnika, iznos ukupno isplaćene potpore i iznos isplaćene potpore po korisniku izražena u kunama.

Tablica 3. Prikaz dobivenih potpora za ruralni razvoj od 2014. do 2017. godine.

| MJERE RURALNOG RAZVOJA – EAFRD | | | |
|--|----------------|-------------------------------|-------------------------------------|
| RAZDOBLJE 01.01.2014. - 31.12.2017. | | | |
| Naziv mjere | Broj korisnika | Ukupno isplaćena potpora (kn) | Isplaćena potpora po korisniku (kn) |
| M4: Ulaganja u fizičku imovinu - Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva | 15 | 7.882.498,21 | 525.499,88 |
| M6: Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja - potpore za pokretanje poslovanja za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava | 56 | 3.130.076,25 | 55.894,22 |
| M7: Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima - planovi za razvoj općina i sela u ruralnim područjima – Natura 2000. | 13 | 930.845,00 | 71.603,46 |
| M10: Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene | 166 | 680.410,53 | 4.098,86 |
| M11: Ekološki uzgoj | 34 | 687.378,46 | 20.217,01 |
| M13: Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima | 5.116 | 23.814.631,94 | 4.654,93 |
| M17: Upravljanje rizicima - Premije za osiguranje usjeva, životinja i biljaka | 1 | 18.273,74 | 18.273,74 |
| M18: Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku | 6.006 | 14.821.713,92 | 2.467,82 |
| M19: LEADER (CLLD) | 15 | 1.858.401,01 | 123.893,40 |
| SVEUKUPNO | 11.422 | 53.824.229,06 | 4.712,33 |

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Navedeni podaci odnose se na razdoblje od 01.01.2014. do 31.12.2017. godine. Potpore su iznosile ukupno 53.824.229,06 kn kroz analizirano razdoblje te je ukupni iznos podijeljen na 11.422 korisnika, što prosječno iznosi 4.712,33 kn po korisniku. No, to je zasigurno premali iznos s kojim bi poljoprivrednici mogli nešto napraviti da bi postigli očekivane pozitivne učinke na svojem gospodarstvu. Stoga će se u nastavku obrazložiti pojedine mjere počevši od najmanjih iznosa po korisniku a riječ je o mjerama koje poljoprivrednici dobivaju „automatski“ ako se radi o nekim prirodnim ograničenjima gospodarstava ili dodanim nacionalnim izravnim plaćanjima plaćanja i slično. S druge strane su mjere ruralnog razvoja čiji je cilj razvoj poljoprivrednih gospodarstava kroz ulaganja u fizičku imovinu ili pokretanje poslovanja i drugo pa su shodno tome i iznosi po korisniku puno veći.

Najmanje po korisniku dobiveno je iz mjere M18 koja predstavlja mjeru financiranja dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku, te je ujedno mjera za koju je izdvojeno 14.821.713,92 kn za 6.006 gospodarstava što po gospodarstvu iznosi 2.467,82 kn.

Mjera M10 obuhvaća plaćanja obveza povezanih s poljoprivredom, okolišem i klimatskim promjenama u koju između ostaloga spada obrada tla i sjetva na terenu s nagibom za oranične jednogodišnje kulture, zatravnjivanje trajnih nasada, pilot mjera za zaštitu leptira, održavanje ekstenzivnih voćnjaka i maslinika, te očuvanje ugroženih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, te je za nju izdvojeno 4.098,86 kn po korisniku.

Najviše ukupno financijskih sredstava je isplaćeno za mjeru M13 „Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima“ - ukupno 23.814.631,94 kn, a korisnici ove mjere mogu biti fizičke i pravne osobe koje su upisane u Upisnik poljoprivrednika. Godišnje ima oko 1250 korisnika. Potpora je moguća samo ako je najmanje 50% parcela upisano u ARKOD kao parcele na području s ograničenjem. Ova mjera može se provoditi u gorsko-planinskim područjima i područjima sa značajnim prirodnim ograničenjem. U gorsko-planinskim područjima postoje kriteriji: nadmorska visina iznad 700 m, nadmorska visina 500-700 m uz nagib veći od 15%, nadmorska visina 400-500 m uz nagib veći od 15% ukoliko je vertikalna raščlanjenost reljefa veća od 500 m. Ako se ukupni iznos dobivenih potpora mjere M13 podijeli na broj poljoprivrednika koji su ostvarili pravo na potporu, dobije se podatak da je svakom poljoprivredniku isplaćeno 4.654,93 kn.

M17 mjera služi za osiguranje usjeva, životinja i biljaka te pokriva gubitke proizvodnje veće od 20%. U tablici je prikazano kako je za tu mjeru prijavljeno samo jedno gospodarstvo i isplaćena mu je potpora u iznosu od 18.273,74kn. To ukazuje na činjenicu da treba poraditi na edukaciji i informiranju poljoprivrednika o toj mjeri koja kao nepovoljne klimatske prilike u poljoprivredi navodi nepovoljne vremenske uvjete, kao što su mraz, udar groma, oluja, tuča, led, duža razdoblja visokih temperatura te jaka kiša, koji se mogu izjednačiti s elementarnom nepogodom, kao i njihove posljedice u obliku poplava, suša i/ili požara (Pravilnik o provedbi mjere 17, NN29/18). Ta mjera može biti izrazito korisna u doba kada nas prate velike klimatske promjene i nepredvidivi klimatski uvjeti.

Mjera M11 odnosi se na ekološki uzgoj te potiče poljoprivrednike na ekološki uzgoj i vrlo je malo zastupljena. Imala je svega 34 korisnika u razdoblju od 2014. -2017. godine i isplaćena potpora iznosila je svega 20.217,01 kn po gospodarstvu. S obzirom da 2017. godine na području KZZ imamo svega 42 ekološka proizvođača koji obrađuju nešto više od 100 ha, a 9 ekoloških poljoprivrednih proizvođača je u prijelaznom razdoblju ipak se može zaključiti da broj poljoprivrednika koji se bave ekološkim uzgojem polako, ali sigurno raste.

Mjera M6 je mjera koja se odnosi na potpore mladim poljoprivrednicima i potpore razvoju mladih poljoprivrednih gospodarstava. Međutim, vidljivo je da je malo korisnika u četverogodišnjem razdoblju iskoristilo tu mjeru te je iznos koji je isplaćen svega 55.894,22 kn po gospodarstvu. Mjera M6 može se koristiti čak i kao potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području, te ulaganja u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima tako da služi obnavljanju opustošenih ruralnih područja RH.

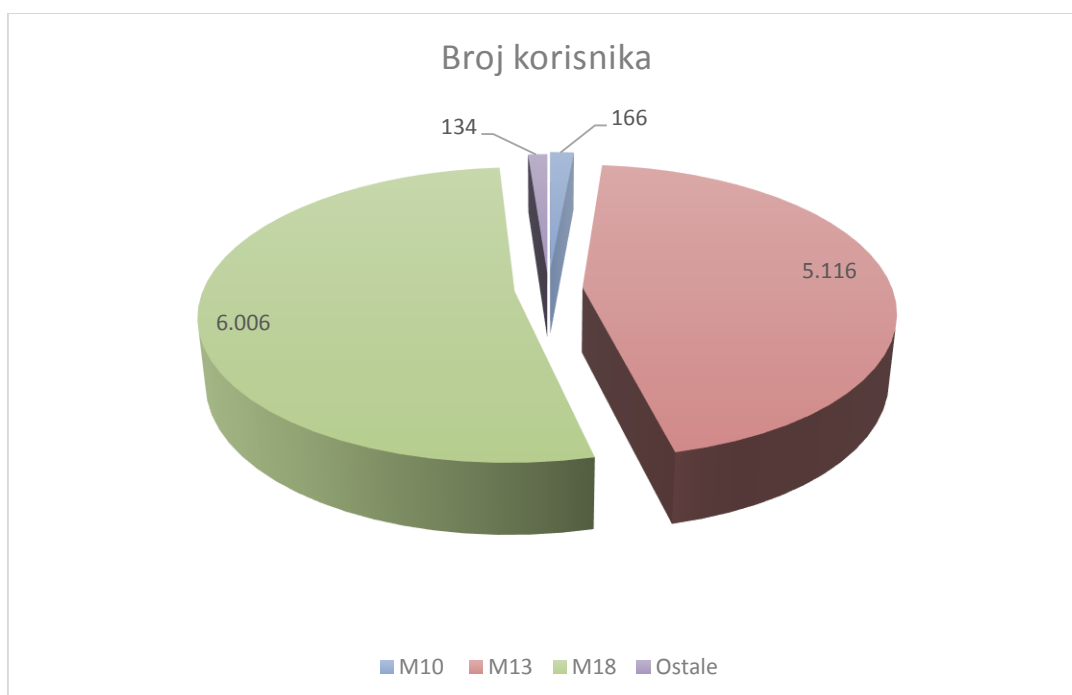
M7 mjera bavi se izradom planova za razvoj jedinica lokalne samouprave i naselja u ruralnim područjima, obnavljanjem ruralnih područja kako bi se osigurala kvaliteta komunalne i društvene infrastrukture, te ulaganjima u pokretanje, poboljšanje i proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu i za tu mjeru je izdvojeno 71.603,46 kn po korisniku.

Mjera M19 bavi se potporama za projekte koji se provode putem lokalne razvojne strategije odabranih lokalnih akcijskih grupa (u daljnjem tekstu LAG) kao glavni akteri LEADER koncepta. Zadatak im je izrada lokalnih razvojnih strategija (u daljnjem tekstu LRS) te usmjeravanje i praćenje njihove provedbe uključujući korištenje sredstava iz mjera ruralnog

razvoja, pritom povezujući lokalne sudionike iz sva tri sektora (javnog, privatnog i civilnog). Točnije, mjera 19 potpora je za lokalni razvoj u sklopu inicijative LEADER (*franc. Liaison Entre Actions de Développement de l'Economique Rurale* - veze između ruralne ekonomije i razvojnih aktivnosti), koji je povezan s lokalnim osnaživanjem kroz razvoj lokalne strategije i raspodjelu resursa, a predstavlja metodu mobiliziranja potencijala ruralnih zajednica za provedbu razvojnih aktivnosti u njihovom području. Lokalno vođen pristup odozdo prema gore u okviru inicijative LEADER pokazao se učinkovitim u izgradnji lokalnih kapaciteta te u promicanju socijalne uključenosti, smanjenju siromaštva i stvaranju radnih mjesta u lokalnom gospodarstvu (Božić i sur.). Na mjeru se prijavilo 15 korisnika te svaki korisnik dobiva potporu u iznosu od 123.893,40 kn.

Mjera M4 je mjera koja obuhvaća ulaganja u fizičku imovinu. Neke od bitnih operacija na koje se odnosi su: restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, korištenje obnovljivih izvora energije, investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja i komasacija poljoprivrednog zemljišta, te iznosi 525.499,88 kn po gospodarstvu.

Za mjere M10, M11, te mjeru M13 poljoprivrednicima se potpore isplaćuju „automatski“ dok je za ostale potrebno izvršiti prijavu (Prilog 4.).



Grafikon 3. Zastupljenost mjera RR prema broju korisnika u razdoblju 2014.-2017.

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

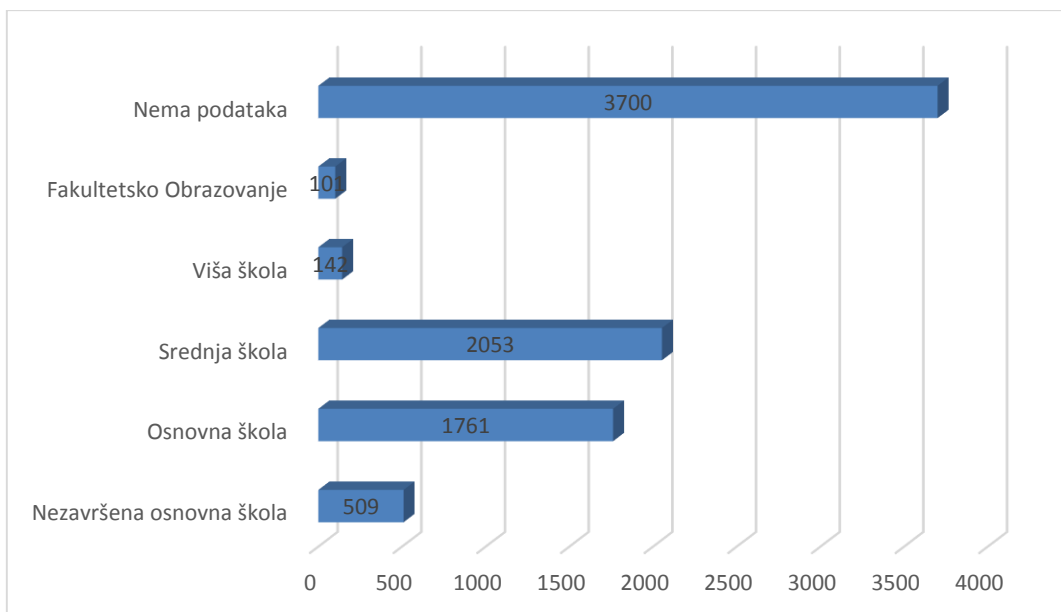
Po vlastitom mišljenju smatram da su za poljoprivrednike najbitnije mjere M4 i M6 kroz koje poljoprivrednici izravno ulažu u svoja poljoprivredna gospodarstva. Mjera M4 obuhvaća veća gospodarstva koja provode veća ulaganja kao što su kupnja zemljišta, kupnja mehanizacije i ostalo, dok je mjera M6 više primjerena za područje KZŽ jer se odnosi na potpore za unaprjeđenje malih gospodarstva. Smatram da je to mjera koja bi se trebala koristiti više jer se istovremeno odnosi na ulaganja u mlade poljoprivrednike.

Mjere ruralnog razvoja namijenjene su svima koji žive u ruralnom prostoru no, evidentno je da se zaista mali broj od ukupnog broja poljoprivrednika javlja za korištenje mjera. Jedan od razloga vjerojatno je i nedovoljno obrazovanje i starija dob poljoprivrednog stanovništva (Tablica 4.). Veliki udio nositelja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava zapravo ima završenu samo osnovnu školu ili uopće nema adekvatno obrazovanje tako da je i to razlog zašto u poljoprivrednom okruženju često nije prepoznata korisnost računovodstvenih informacija u organiziranju i planiranju poslovanja kao ni računovodstva uopće (Grgić i sur., 2015).

Tablica 4. Brojnost vlasnika OPG-ova razvrstanih prema obrazovanju i starosnoj dobi u KZŽ 2017. godine

| Školska sprema vlasnika OPG-a | | Dob nositelja OPG-a | |
|-------------------------------|-------|---------------------|-------|
| Nezavršena osnovna škola | 509 | Mlađi od 40 godina | 660 |
| Osnovna škola | 1 761 | 41–45 godina | 512 |
| Srednja škola | 2 053 | 46-50 godina | 831 |
| Viša škola | 142 | 51-55 godina | 1059 |
| Fakultetsko obrazovanje | 101 | 56–60 godina | 1 114 |
| Nema podataka | 3 700 | 61-65 godina | 2 889 |

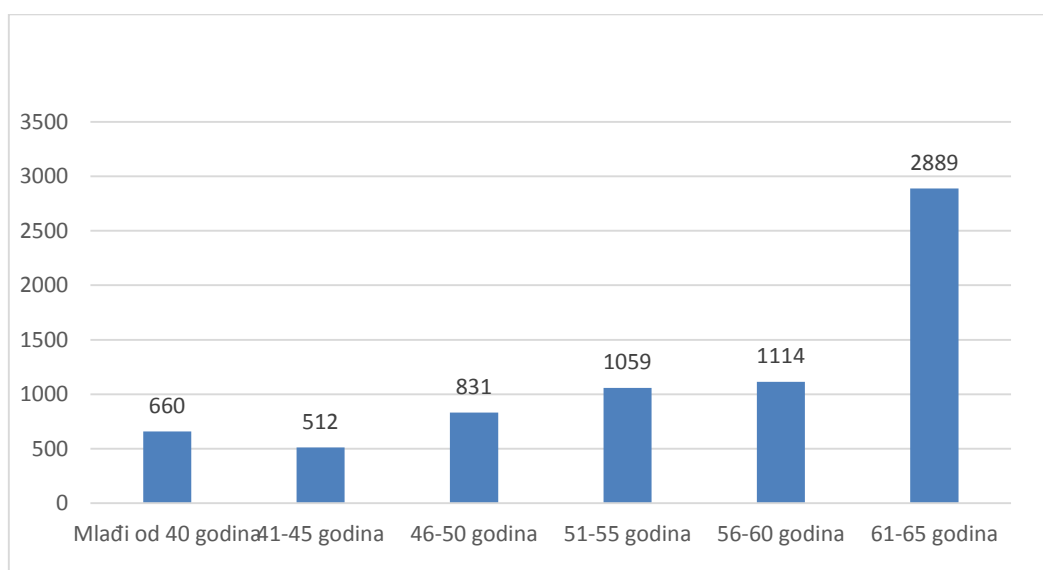
Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (2017.)



Grafikon 4. Školska sprema vlasnika OPG-a 2017. godine

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (2017.)

Podaci prikazani u Grafikonu 4. pokazuju da 2270 vlasnika OPG-a nema ili ima samo završenu osnovnu školu, to je gotovo 30% od ukupnog broja vlasnika OPG-a. Srednjoškolsko obrazovanje ima 2053 vlasnika, a fakultetsko obrazovanje svega 101 što iznosi 1,2% od ukupnog broja. Može se zaključiti da je stupanj obrazovanja nepovoljan za suvremenu poljoprivredu koja traži stručno obrazovanje za primjenu novih znanja i novih tehnologija.



Grafikon 5. Dobne skupine nositelja OPG-a 2017. godine

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (2017.)

Podaci iz Grafikona 5. ukazuju da je 2.889 nositelja OPG-a starosne dobi iznad 60 godina u postotku je to približno 41%. Svega je 660 mlađih od 40 godina što je 9,3% od ukupnog broja nositelja OPG-a. Prosječna životna dob stoga jako je visoka.

5. ZAKLJUČAK

Predmet istraživanja bile su potpore za poljoprivredu i ruralni razvoj u Krapinsko-zagorskoj županiji u razdoblju od 2014.-2017. s ciljem naglašavanja važnosti tih mjera u financiranju poljoprivrednih gospodarstva u ruralnim područjima te analiziranja njihove provedbe.

Rezultati istraživanja pokazali su da Krapinsko-zagorska županija spada u 2. skupinu po indeksu razvijenosti između 75 i 100%, te da se broj poljoprivrednih gospodarstva smanjuje (u razdoblju od 2014.-2017. čak za 4,3%) ali se povećava proizvodna površina. Razlog smanjenja broja poljoprivrednih gospodarstava je smrt starijih nositelja gospodarstva, te ispis iz upisnika. Povećanje proizvodnih parcela postizalo se kupnjom zemljišta i javljanjem na natječaje poradi dobivanja mjera. U tim površinama najzastupljenije su oranice i livade, a zajedno čine 18.206,9 ha iz čega se može zaključiti da se najveći broj gospodarstava bavi ratarenjem.

Poljoprivrednici u Krapinsko-zagorskoj županiji nedovoljno koriste priliku za prijavljivanje na natječaj za mjere ruralnog razvoja. Najviše je isplaćeni iznos u istraživanom razdoblju bio je za mjeru M13 u iznosu od 23.814.631,94 kn, najveći broj korisnika bilo je za mjeru M18 čak njih 6.006, te je za tu mjeru isplaćeno 2.467,80 kn po korisniku. Najviša isplaćena potpora po korisniku bila je za mjeru M4 koja se odnosi na ulaganja i fizičku imovinu iznosila je 525.499,88 kn.

Najveći potencijal za veći broj prijava na analizirane mjere leži u dodatnom obrazovanju nositelja poljoprivrednih gospodarstava čime bi se postiglo bolje razumijevanje konkretnih mjera na koje se korisnici prijavljuju, te ispunjavanje zahtjevne potrebne dokumentacije za prijavu na mjere ruralnog razvoja. Također, povećanje broja prijava na mjere ruralnog razvoja mogao bi se postići i organiziranjem besplatnih edukacija (npr. na temu potpora Ruralnog razvoja pravilnika o provedbi mjera Ruralnog razvoja donošenja poslovnih odluka, ekonomske opravdanosti ulaganja i sl.) od kojih bi poljoprivrednici imali velike koristi. Nove i važne informacije koje su na taj način dostupne također bi doprinjele uvećanju broja prijava, a potaknulo bi se i komuniciranje, razmjena iskustava i suradnja među poljoprivrednicima.

6. LITERATURA

1. Čuljak, L., Kos, I. (2011.): Strategija ruralnog razvoja Krapinsko-zagorske županije: 2011.-2013., Krapinsko-zagorska županija: Zagorska razvojna agencija, Krapina
2. Defilippis, J. (2002.): Ekonomika poljoprivrede, Školska knjiga; Zagreb
3. Grahovac, P. (2005.): Ekonomika poljoprivrede, Golden marketing- Tehnička knjiga, Zagreb
4. Grgić, Z., Očić, V., Šakić Bobić, B. (2015.): Osnove računovodstva i financijske analize poljoprivrednog gospodarstva, Udžbenik za studente preddiplomskog studija Agrarna ekonomika i diplomskog studija Agrobiznis i ruralni razvitak, Zagreb
5. Kolega, A. (1994.): Tržištvo poljodjelskih proizvoda, Nakladni zavod Globus, Zagreb
6. Petrač, B. (2002): Čimbenici motivacije poljoprivrednika, Ekonomski vijesnik, broj 1-2, str. 31-40
7. Pravilnik o provedbi mjere 17, NN29/18, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_29_593.html
8. Ruralni razvoj – smjernice i primjeri dobre prakse, (ur. Božić i sur.), Hrvatska mreža za ruralni razvoj, Zagreb, 2020.

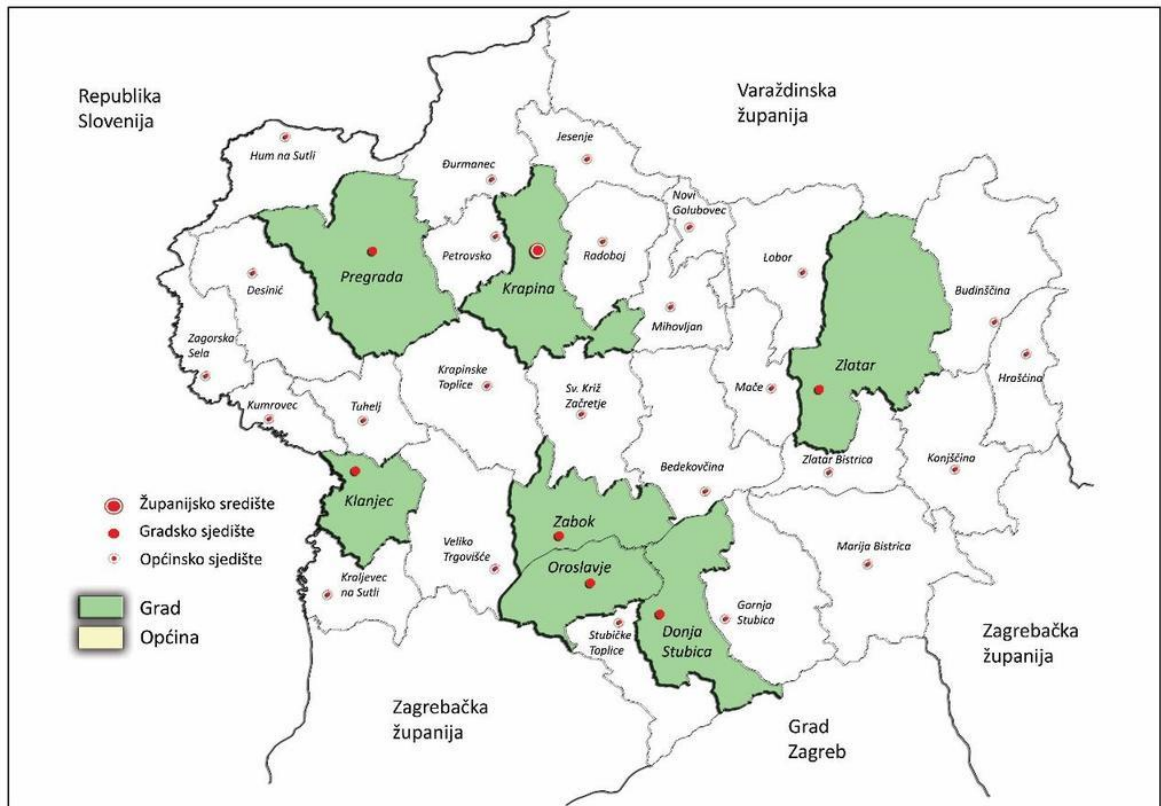
Internet izvori:

9. EAFRD. Dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/eafrd>
10. Enciklopedija. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=49324>
11. Godišnja izvješća o provedbi. Dostupno na: <https://ruralnirazvoj.hr/program/godisnja-izvjesca-o-provedbi/>
12. Izravne potpore. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/izravne-potpore/> (27.09.2020.)
13. Izvješće o stanju okoliša. Dostupno na: www.kzz.hr/sadrzaj/dokumenti/izvjesce-o-stanju-okolisa-2014-2017
14. Izvješće stanje u prostoru. Dostupno na: http://www.kzz.hr/sadrzaj/sjednice-skupstine/sjednica-skupstine-2013-22/KZZ_Izvjesce_Stanje_U_Prostoru.
15. KZŽ općenito. Dostupno na: <http://www.kzz.hr/opcenito>
16. Leader za ruralno područje. Dostupno na: www.savjetodavna.hr/2013/05/27/leader-za-ruralno-podrucje
17. Organizacija tržišta. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/organizacija-trzista/> (27.09.2020.)

18. Poljoprivreda-šumarstvo. Dostupno na:
<http://www.kzz.hr/POLJOPRIVREDA/poljoprivreda-sumarstvo>
19. Ruralni razvoj. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/ruralni-razvoj/> (27.9.2020.)
20. Zeleno izvješće. Dostupno na: [https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute-
teme/poljoprivreda-173/poljoprivredna-politika/agroekonomske-analize/zeleno-
izvjesce/189](https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute teme/poljoprivreda-173/poljoprivredna-politika/agroekonomske-analize/zeleno-izvjesce/189)

7. PRILOZI

Prilog 1. Karta Krapinsko zagorske županije i prikaz gradova



Izvor: http://www.kzz.hr/sadrzaj/sjednice-skupstine/sjednica-skupstine-2013-22/KZZ_Izvjesce_Stanje_U_Prostoru.

Prilog 2. Mjere za poljoprivredu i RR u RH

| Mjera | Tip operacije | Naziv tipa operacije |
|--------|---------------|--|
| M1 | 1.1.1. | Strukovno osposobljavanje za višestruku sukladnost, paket mjera poljoprivreda okoliš i klimatske promjene, ekološki uzgoj |
| | 1.1.2. | Strukovno osposobljavanje za poljoprivrednike |
| | 1.1.3. | Strukovno osposobljavanje za mlade poljoprivrednike |
| | 1.1.4. | Radionice za subjekte koji su uključeni u kratke lance opskrbe i proizvođačke grupe i organizacije |
| | 1.2.1. | Demonstracijske aktivnosti |
| M2 | 2.1.1. | Savjetovanje o višestrukoj sukladnosti, mjeri poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene i ekološkoj poljoprivredi |
| | 2.1.2. | Savjetovanje o modernizaciji i povećanju konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava |
| | 2.1.4. | Savjetovanje mladih poljoprivrednika |
| | 2.3.1. | Osposobljavanje savjetnika |
| M3 | 3.1.1. | Potporna za sudjelovanje poljoprivrednika u sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvođače |
| | 3.2.1. | Potporna za aktivnosti informiranja i promoviranja |
| M4 | 4.1.1. | Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava |
| | 4.1.2. | Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnoja u cilju smanjenja štetnog utjecaja za okoliš |
| | 4.1.3. | Korištenje obnovljivih izvora energije |
| | 4.2.1. | Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima |
| | 4.2.2. | Korištenje obnovljivih izvora energije |
| | 4.3.1. | Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja |
| | 4.3.2. | Komasacija poljoprivrednog zemljišta |
| | 4.3.3. | Ulaganje u šumsku infrastrukturu |
| | 4.4.1. | Neproizvodna ulaganja vezana uz očuvanje okoliša |
| | M5 | 5.2.1. |
| 5.2.2. | | Razminiranje poljoprivrednog zemljišta |
| M6 | 6.1.1. | Potporna mladim poljoprivrednicima |
| | 6.2.1. | Potporna ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području |
| | 6.3.1. | Potporna razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava |
| | 6.4.1. | Ulaganja u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima |
| M7 | 7.1.1. | Izrada planova za razvoj jedinica lokalne samouprave i naselja u ruralnim područjima |
| | 7.2.1. | Ulaganja u građenje javnih sustava za vodoopskrbu, odvodnju u pročišćavanje otpadnih voda |
| | 7.2.2. | Ulaganje u građenje nerazvrstanih cesta |
| | 7.4.1. | Ulaganja u pokretanje, poboljšanje i proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu |
| M8 | 8.5.1. | Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura |
| | 8.5.2. | Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture |
| | 8.6.1. | Modernizacij, tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima |
| | 8.6.2. | Modernizacij, tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva |
| | 8.6.3. | Marketing drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda |
| M9 | 9.1.1. | Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija |
| M10 | 10.1.1. | Obrada tla i sjetva na terenu s nagibom za oranične jednogodišnje kulture |
| | 10.1.2. | Zatrvnjavanje trajnih nasada |
| | 10.1.3. | Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti |
| | 10.1.4. | Pilot mjera za zaštitu kosca (<i>Crex crex</i>) |
| | 10.1.5. | Pilot mjera za zaštitu leptira |
| | 10.1.6. | Uspostava poljskih traka |
| | 10.1.7. | Održavanje ekstenzivnih voćnjaka |
| | 10.1.8. | Održavanje ekstenzivnih maslinika |
| | 10.1.9. | Očuvanje ugroženih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja |
| | 10.1.10. | Očuvanje suhozida |
| | 10.1.11. | Očuvanje živica |
| M11 | 11.1.1. | Plaćanje na prijelaz na prakse i metode ekološkog uzgoja |
| | 11.2.1. | Plaćanje za održavanje praksi i metoda ekološkog uzgoja |
| M13 | 13.1.1. | Plaćanja u gorsko planinskim područjima (GPP) |
| | 13.2.1. | Plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima (ZPO) |
| | 13.3.1. | Plaćanja u Ppodručjima s posebnim ograničenjima (PPO) |
| M16 | 16.1.1. | Potporna za osnivanje operativnih skupina |
| | 16.2.1. | Pilot projekti i razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija |
| | 16.4.1. | Kratki lanci opskrbe i lokalna tržišta |
| M17 | 17. | Osiguranje uroda životinja i biljaka |
| M18 | 18. | Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja |
| M19 | 19.1.1. | Pripremna potpora |
| | 19.2.1. | Potporna za provedbu operacija u okviru strategije lokalnog razvoja |
| | 19.3.1. | Priprema aktivnosti projekata suradnje |
| | 19.3.2. | Provedba aktivnosti projekata suradnje |
| | 19.4.1. | Tekući troškovi i animacija |
| M20 | 20. | Tehnička pomoć |

Izvor: Godišnje izvješće o provedbi Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za 2017. godinu

Prilog 3. Vrste uporabe poljoprivrednog zemljišta

| VRSTA UPORABE ZEMLJIŠTA | OPIS I KARAKTERISTIKE |
|--------------------------------|---|
| Oranica | Poljoprivredno zemljište redovito obrađeno radi proizvodnje jednogodišnjih i višegodišnjih kultura koje se uzgajaju u plodoredu maksimalno 5 godina te umjetno zasnovani travnjak koji se koristi samo za proizvodnju krmiva i nalazi se u sustavu plodoreda te površina pod ugarom. Parcele uglavnom karakterizira homogenost područja i pravilan oblik. |
| Staklenici na oranici | Poljoprivredno zemljište na kojima se nalaze staklenici ili platenici (višegodišnji zaštićeni prostori) za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju. |
| Livada | Priradni ili zasnovani travnjak koji se koristi za proizvodnju krmiva (pretežito košenjem trave) ili bivša oranica koja je pod travnim smjesama više od 5 godina te se više ne nalazi se u sustavu plodoreda. |
| Pašnjak | Trajni travnjak koji se koristi za ispašu životinja. Površina pašnjaka određuje se umnoškom ukupne površine ARKOD parcele i koeficijentom prihvatljivosti. Koeficijenti su: 1,0; 0,8; 0,6 i 0 te označavaju postotak prihvatljivosti predmetne ARKOD parcele. Obilježja krajobraza, osim šumaraka i lokvi, smatraju se prihvatljivim površinama na pašnjacima i na njih se primjenjuje sustav proporcionalnosti. |
| Krški pašnjak | Trajni travnjak koji se koristi za ispašu životinja na području krša. Ekstenzivni pašnjak prekriven niskim raslinjem i/ili stijenama i/ili drvećem uz uvjet da su to prohodne površine kojima stoka može prolaziti te su obrasle travom i/ili biljem pogodnim za ispašu stoke. Površina krškog pašnjaka određuje se umnoškom ukupne površine ARKOD parcele i koeficijentom prihvatljivosti. Koeficijenti su: 1,0; 0,8; 0,6; 0,4 te označavaju postotak prihvatljivosti predmetne ARKOD parcele. Obilježja krajobraza, osim šumaraka i lokvi, smatraju se prihvatljivim površinama na krškim pašnjacima i na njih se primjenjuje sustav proporcionalnosti. |
| Vinograd | Poljoprivredno zemljište zasađeno vinovom lozom. |
| Iskrčeni vinograd | Poljoprivredno zemljište na kojem je bio vinograd koji je zbog starosti, prorijeđenosti ili drugih razloga iskrčen zbog ponovne sadnje. Iskrčeni vinograd obuhvaća i površine za koje je prijavljena namjera sadnje vinograda. |
| Maslinik | Poljoprivredno zemljište zasađeno maslinama. Intenzivni maslinik karakterizira homogenost i pravilni raspored stabala, a ekstenzivni maslinik može sadržavati praznine. Maksimalna udaljenost između pojedinih stabala maslina u masliniku je 20 metara. |
| Voćnjak | Poljoprivredno zemljište zasađeno voćnim vrstama. U voćne vrste ubrajamo vrste uključene u popis sorata voćnih vrsta RH. Intenzivni voćnjak karakterizira pravilni raspored stabala, a ekstenzivni voćnjak može imati zatravljene praznine i nepravilan raspored stabala. |
| Kulture kratke ophodnje | Područja zasađena s autohtonim drvenastim vrstama koje se na parceli nalaze u obliku drvenastih biljaka, podanaka ili panjeva koji su ostali u zemlji nakon sječe, s novim mladima koje se pojavljuju u sljedećoj sezoni i s maksimalnim ciklusom sječe do 8 godina, sukladno uvjetima koji su propisani Zakonom kojim se uređuje osnivanje, uzgoj i korištenje drvenastih kultura kratkih ophodnji i podzakonskim propisima. |
| Rasadnik | Poljoprivredno zemljište zasađeno mladim drvenastim biljkama koje rastu na tlu na otvorenom za kasnije presađivanje (voćne i lozne sadnice, te sadnice ukrasnog i šumskog drveća i grmlja). |
| Mješoviti višegodišnji nasadi | Poljoprivredno zemljište zasađeno mješovitim višegodišnjim nasadima kada su granice nasada teško uočljive na ortofoto kartama (npr. nekoliko redova vinove loze i maslina). U mješovitom trajnom nasadu moguće su kombinacije vinove loze, maslina i voćnih vrsta. |
| Ostale vrste uporabe zemljišta | Ostale vrste uporabe poljoprivrednog zemljišta (npr. plantaže za uzgoj božićnih drvaca, ukrasnih vrsta drveća i grmlja, ribnjaci i ostale poljoprivredne kulture koje nisu u sustavu potpore). |
| Privremeno neodržavana parcela | ARKOD parcela na kojoj poljoprivrednik trenutno ne obavlja poljoprivrednu aktivnost, odnosno ne proizvodi poljoprivredne proizvode niti održava poljoprivredne površine u stanju pogodnom za ispašu ili uzgoj u skladu s pravilnikom koji uređuje provedbu izravnih plaćanja i IAKS mjera ruralnog razvoja. |

Izvor: Pravilnik o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta NN 54/2019

Prilog 4. Popis mjera za koje se potpore isplaćuju „automatski“ i za koje je potrebno izvršiti prijavu

| Naziv Mjere | Isplaćivanje automatski | Potrebna prijava |
|---|-------------------------|------------------|
| M4: Ulaganja u fizičku imovinu | | • |
| M6: Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja | | • |
| M7: Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima | | • |
| M10: Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene | • | |
| M11: Ekološki uzgoj | • | |
| M13: Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima | • | |
| M17: Upravljanje rizicima - Premije za osiguranje usjeva, životinja i biljaka | | • |
| M18: Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku | | • |
| M19: LEADER (CLLD) | | • |

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

SAŽETAK

Rad proučava potpore za poljoprivredu i ruralni razvoj u razdoblju 2014.-2017. godine s ciljem iskazivanja važnosti takvog financiranja u ukupnom financiranju poljoprivrednih gospodarstava. Istraživanje se odnosi na Krapinsko-zagorsku županiju u kojoj se bilježi pad broja poljoprivrednih gospodarstava, ali ujedno i porast obradivih površina osobito oranica.

Iz prikaza dobivenih potpora za ruralni razvoj od 2014. do 2017. godine vidljivo je da je najveći broj korisnika koristio mjeru M18 koja se odnosi na financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja. Najveća ukupno isplaćena potpora je za mjeru M13 koja se odnosi na plaćanja u gorsko planinskim područjima, plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima te plaćanja u područjima s posebnim ograničenjima.

Ključne riječi: poljoprivreda, potpore za poljoprivredu, ruralno područje Krapinsko-zagorske županije